

ROZUMOVĚ NADANÉ DĚTI S DYSLEXIÍ

Eva Martinková

PORTEŠOVÁ, Š. *Rozumově nadané děti s dyslexií*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-990-3.

Kniha *Rozumově nadané děti s dyslexií* je z hlediska soudobých trendů v oblasti specifických poruch učení tematicky více než aktuální. Autorka, doc. Mgr. Šárka Portešová, Ph.D., se jako vývojová psychologka dlouhodobě zabývá psychologií rozumově nadaných dětí. V této oblasti provádí výzkum a poskytuje také poradenství nadaným dětem a jejich rodičům a pedagogům. Publikace vznikla v kontextu pětiletého výzkumu rozumově nadaných dětí s dyslexií, který autorka realizovala a vedla v Institutu výzkumu dětí, mládeže a rodiny na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně.

Publikace je tematicky členěna do dvanácti kapitol, většina z nich je dále rozpracována do podkapitol. V práci se autorka opírá nejen o nové poznatky ze zahraničních výzkumů v zemích, které se této problematice věnují již delší dobu, ale vychází také z českého výzkumu a informací získaných díky úzkému kontaktu s konkrétními nadanými žáky a studenty s dyslexií. Informace jsou uspořádány systematicky – od krátkého nahlédnutí do historie a proměny postojů k významu nadání a IQ, nezbytného terminologického vymezení základních pojmů užívaných v publikaci, přes klíčovou oblast diagnostiky. V kapitolách nalezneme také informace o obtížích pedagogů s identifikací nadaných dětí s dyslexií, problematiku poradenství včetně otázky sociálního a emocionálního rozměru tohoto fenoménu.

Bázi psychologické a speciálně pedagogické intervence představuje komplexní diagnostika. Proto kapitola věnovaná procesu diagnostiky zaměřuje pozornost na jednotlivé dílčí složky psychologické diagnostiky, jejichž analýzou a syntézou následně stanovujeme diagnózu. Podrobně je zde charakterizována role rodičů a pedagogů při identifikaci nadaných dětí se specifickou poruchou učení, dále zde najdeme rozbor specifík psychologického vyšetření a úskalí testů rozumových schopností používaných v České republice. Nejsou zde opomenuta ani diagnostická kritéria pro stanovení poruchy učení a diagnostické metody používané speciálními pedagogy pro posouzení specifických poruch učení, vše v kontextu postupů využitelných v praxi psychologů a speciálních pedagogů.

Každá kapitola obsahuje v závěru krátké a přehledné shrnutí nejdůležitějších informací. Text je navíc doplněn řadou kazuistik, ve kterých se odráží postoje a přetrvávající mýty českých pedagogů o nadaných dětech s poruchami učení a vzdělávací přístupy uplatňované u těchto dětí.

Knihou prolíná snaha autorky odborným a zároveň srozumitelným způsobem uchopit podstatu dvojí výjimečnosti nadaných dětí s dyslexií, tedy souhrnu rozumového nadání a handicapu. Publikace velmi dobře reflektuje současný pohled většiny pedagogů běžných škol na žáky a studenty s dvojí výjimečností; apeluje na nutnost proměny vzdělávacího přístupu a úpravy způsobu vzdělávání u této skupiny dětí tím, že popisuje nejrůznější opatření, která lze v rámci možností běžných škol realizovat. Autorce se tak podařilo napsat zajímavou, obsahově bohatou odbornou publikaci, která přináší inovativní pohled na problematiku dětí s dvojí výjimečností.

Přestože téma specifických poruch učení je v současnosti jak v kruzích odborné, tak laické veřejnosti stále více diskutováno, většina autorů odborných publikací se v tomto případě zabývá spíše specifickými poruchami učení u dětí, které jsou z hlediska nadání tzv. „průměrné“, popřípadě popisují specifické poruchy učení obecně z hlediska symptomatologie, etiologie a možností následné reedukace. Publikace doc. Portešové se cíleně zaměřuje na děti, které bez správné intervence nemohou z důvodu specifické poruchy učení plně uplatnit a rozvinout své nadání, rozebírá a vysvětluje příčiny, které vedou k jejich školní neúspěšnosti.

Autorka nabízí komplexní pohled na tzv. dvojí výjimečnost nadaných dětí s dyslexií, jelikož teoretické poznatky spojuje se zkušenostmi z praxe. Publikace je proto vhodná zejména pro učitele prvního a druhého stupně ZŠ, speciální pedagogy a psychology v poradenských zařízeních a rodiče, ale poslouží rovněž jako zajímavý studijní materiál v pregraduální přípravě budoucích učitelů prvního i druhého stupně ZŠ a také speciálních pedagogů a psychologů.

Adresa pracoviště

Mgr. Eva Martinková

Pedagogicko-psychologická poradna Olomouckého kraje v Olomouci

U Sportovní haly 1a

772 00, Olomouc

e-mail: martinkova.eva@centrum.cz